

Tidlösa landskap

Härnösands Konsthall, till 29 aug.

Landskap är en av konsthistoriens absoluta favoritmotiv. Man kan se det i barockens idealistiska naturskildringar, i romantikens självstyngda vyer, i modernismens subjektiva landskap fram till våra dagars undersökningar av landskapet som sociala och politiska territorier. Konstnärer har avbildat landskapet inte bara som ett återsken av den yttre naturen utan också som en spegelbild av människans egna inre stämningar och känslor. Bortser man från landskapets psykologiska och filosofiska övertoner har det också varit ett sällsynt bra motiv för själva måleriets grundläggande arbete med färgen och formen. När Härnösands Konsthall väljer titeln "Tidlösa landskap" som årets sommartema kopplar man ihop historia och nutid genom att ställa exempel ur Qvistska samlingen, som Osslund, X:et Eriksson och Pelle Molin, mot verk av fyra nu verksamma konstnärer i regionen. Dessa är Kirstie Ekelund, Ulla-Carin Winter, Kerstin Strandberg och Björn Ola Lind.

Det skulle kunna bli en brokig historia, men konsthallens intendent Kjerstin Schenell, som ansvarar för hängningen, har pedagogiskt plockat ut verk ur samlingen som här och var hittar olika släktskap med de inbjudna konstnärerna. Tydligast syns det när Raoul Dufys intima målning av en bondgård i Normandie placerats intill en stor halvabstrakt akrylmålning av Kirstie Ekelund. Det är inte bara de pastellmättade färgerna som nästan osannolikt stämmer överens, utan lika mycket den luftiga atmosfären och de snabba, flyktiga penseldragen. Mindre slående likhet men ändå förbindelser upptäcker man när Albert Bergs pastorala målning av Ångermanälven för 150 år sedan hängt mellan fotografier av Björn Ola Lind och akvareller av Kerstin Strandberg. Den på sitt sätt trolska mystiken hos Berg återkommer i Linds optiska fantasmagorier ur naturen såväl som i Strandbergs nästan kosmiskt anlagda "Formationer".

Ulla-Carin Winters landskap bryter diametralt mot traditionens pastorala eller naturvilda bilder. Här rör det sig om förfallna industriområden eller namnlösa platser mellan natur och samhälle, där tiden långsamt genom den grafiska svärtan bit för bit åter sig in tills bara rispade spår och mörka reflektioner återstår. Hos Kirstie Ekelund skulle man kunna göra en omvänd betraktelse, där färgen fyller ut det som saknas. De kartliknande och ibland hårt tämjda landskap som har varit så vanligt i hennes tidigare bilder, både i teckningar och målningar, har här mjukats upp och ibland helt upplösts. Landskapen tycks börja röra sig bort från sina gränslinjer, i en slags process från det föreställande mot det abstrakta, från mark till luft.

I konsthallens entrérum, numera ovanför trappan, finns två verk som anspelar på ljud. I Pelle Molins klassiska oljemålning "Nämforsen" fylls bilden helt av de dånande och brusande vattenmassorna. Har man en gång varit där, eller vid ett liknande ställe, kan man nästan inte undgå att "höra" det överröstande ljudet i målningen. I det andra verket visar Björn Ola Lind videofilmen "Spegel", utan miljöljud, men som tolkats till ljud av ett datorprogram i musikstycket "Puls". Filmen visar vackert böljande vasstrån i vatten, och hur man än försöker följa de kontrapunktiska rörelserna i filmen är det svårt att höra hur de stämmer mot musikens ljud som har en ganska tydlig melodi. Den hemlighet som finns i tillvägagångssättet överförs på något sätt till själva upplevelsen av verket.

Från och med i sommar visas bara konst i den övre våningen på Konsthallen. Hur fortsättningen ser ut vet man dock fortfarande inte riktigt. Det man vet är att det till hösten är stängt för ombyggnation, enligt tidigare planer med syfte att förbättra och anpassa lokalerna för både konsthall och turistbyrå.

Text och foto: Jan K Persson